

II

(Nem jogalkotási aktusok)

RENDELETEK

A TANÁCS (EU) 2022/1854 RENDELETE

(2022. október 6.)

a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 122. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

- (1) 2021. szeptember óta rendkívül magas árak figyelhetők meg a villamosenergia-piacokon. Amint azt az (EU) 2019/942 európai parlamenti és tanácsi rendelettel⁽¹⁾ létrehozott Energiaszabályozók Európai Uniók Együttműködési Ügynöksége (ACER) az uniós nagykereskedelmi villamosenergia-piac szerkezetére vonatkozó, 2022 áprilisában készített végső értékelésében megállapította, ez főként a villamosenergia-termelésben felhasznált gáz magas árának a következménye. A villamosenergia-kereslet kielégítéséhez gyakran földgáztüzelésű erőművekre is szükség van a napi csúcsigények idején, vagy ha az egyéb technológiákkal, így például nukleáris forrásokból, vízenergiával vagy ingadozó teljesítményű megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia mennyisége nem elegendő a kereslet kielégítéséhez. Oroszországnak az Energiaközösségről szóló szerződés⁽²⁾ egyik szerződő fele, Ukrajna ellen indított agresszív háborújának 2022. február óta tartó eszkalációja a gázellátás jelentős visszaeséséhez vezetett. Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúja bizonytalanságot okozott a villamosenergia-termelő létesítmények által felhasznált egyéb nyersanyagok, így például a feketeszen és a nyersolaj kínálatát illetően is. Ez a villamosenergia-árak további jelentős növekedését és volatilitását vonta maga után.
- (2) A gázszállítások közelmúltbeli lényegesen alacsonyabb szintje és az Oroszországból származó gázellátás növekvő zavarai azon jelentős veszélyt vetítik előre, hogy a közeljövőben bekövetkezhet az orosz gázellátás teljes leállása. Az Unió energiaellátás-biztonságának növelése érdekében a Tanács elfogadta az (EU) 2022/1369 rendeletet⁽³⁾, amely előírja a földgáz iránti kereslet önkéntes, legalább 15 %-os csökkentését 2022. augusztus 1-jétől 2023. március 31-ig, és lehetővé teszi a Tanács számára, hogy a gázellátás biztonságára vonatkozó uniós riasztást hirdessen ki, egy kötelező uniós szintű gázkereslet-csökkentést aktiválva.
- (3) Ezzel párhuzamosan a 2022 nyarán tapasztalt kivételesen magas hőmérsékletek miatt megnőtt a hűtési célú villamos energia iránti kereslet, ami nyomást gyakorolt a villamosenergia-termelésre, míg a bizonyos technológiákból származó villamosenergia-termelés ugyanakkor műszaki és időjárásfüggő okokból jelentősen a múltbeli szintek alatt maradt. Ennek fő oka a rendkívüli aszály, amely a következőkhöz vezetett: (i) egyes tagállamokban az atomerőművek villamosenergia-termelése lecsökkent a hűtővízhiány miatt; (ii) a vízenergia-termelés visszaesett; és (iii) a főbb folyók vízszintje lecsökkent, ami korlátozta a villamosenergia-termeléshez tüzelőanyagként felhasznált nyersanyagok szállítását. E példánélküli helyzet azt jelenti, hogy a földgáztüzelésű erőművek által termelt villamos

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/942 rendelete (2019. június 5.) az Energiaszabályozók Európai Uniók Együttműködési Ügynökségének létrehozásáról (HL L 158., 2019.6.14., 22.o.).

⁽²⁾ HL L 198., 2006.7.20., 18. o.

⁽³⁾ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

energia mennyisége tartósan nagy maradt, kivételesen és rendellenesen magas nagykereskedelmi villamosenergia-árakhoz járulva hozzá. Bár egyes tagállamokban csökkent az energiatermelési kapacitások rendelkezésre állása, a tagállamok közötti villamosenergia-kereskedelem segített elkerülni az ellátásbiztonságot veszélyeztető incidenseket, és az uniós piacokon hozzájárult az áringadozások enyhítéséhez, növelve ezáltal minden egyes tagállam ársokkokkal szembeni rezilienciáját.

- (4) A nagykereskedelmi villamosenergia-piacokon bekövetkezett áremelkedés a villamos energia kiskereskedelmi árának megugrásához vezetett, amely várhatóan a következő fűtési szezon előtt is folytatódni fog, és fokozatosan a legtöbb fogyasztói szerződésben érezhetővé válik. A gázárak ugrásszerű emelkedése és ebből eredően az alternatív tüzelőanyagok iránti kereslet egyéb nyersanyagok, így például a nyersolaj és a szén árának növekedését is maga után vonta.
- (5) A jelenlegi energiaválság – jöllehet más-más mértékben – az összes tagállamot hátrányosan érinti. Az energiaárak erőteljes emelkedése nagyban hozzájárul az euróövezetben tapasztalható általános inflációhoz, és lassítja az Unió gazdasági növekedését.
- (6) Ezért gyors és koordinált válaszra van szükség uniós szinten. A vészhelyzeti beavatkozás létrehozása lehetővé tenné azon kockázat ideiglenes csökkentését, hogy a villamosenergia-árak és a végfelhasználók villamosenergia-költségei még kevésbé fenntartható szintet érjenek el, és hogy a tagállamok koordinálatlan nemzeti intézkedéseket fogadjanak el, ami uniós szinten veszélyeztetné az ellátás biztonságát, és további terhet róna az Unió iparár és a fogyasztókra. A tagállamok közötti szolidaritás szellemében a tagállamoknak – a költségvetési fenntarthatóság megőrzése mellett – a 2022–23-as téli szezonban koordinált erőfeszítéseket kell tenniük a magas energiaárak hatásának enyhítése, valamint annak biztosítása érdekében, hogy a jelenlegi válság ne okozzon tartós károkat a fogyasztók és a gazdaság számára.
- (7) A gázellátás jelenlegi zavarai, egyes villamosenergia-termelő létesítmények korlátozott rendelkezésre állása, valamint mindennek a gáz- és villamosenergia-árakra gyakorolt hatásai az Európai Unió működéséről szóló szerződés 122. cikkének (1) bekezdése értelmében vett súlyos nehézséget jelentenek a gáz- és villamosenergia-ellátásban. Fennáll annak a komoly kockázata, hogy a gázellátás további zavarai és hideg tél esetén a helyzet a 2022-23-as téli időszakban – a gáz és a villamos energia iránti kereslet megugrásával – tovább romolhat. A helyzet ilyen további súlyosbodása a gáz és más energiatermékek árát még inkább fölfelé hajthatja, ami a villamosenergia-árakra is hatással lesz.
- (8) Az egyik fő piaci szereplő – amely Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborújával összefüggésben mesterségesen csökkentette a gázszállítást – által okozott energiapiaci zavar, valamint az ezáltal folytatott hibrid háború olyan válsághelyzetet teremtett, amely sürgős, ideiglenes és kivételes, gazdasági jellegű intézkedések elfogadását teszi szükségessé a fogyasztókra és a vállalatokra gyakorolt elviselhetetlen hatások mérséklése érdekében. Ha nem kezelik gyorsan, a válsághelyzet súlyos káros hatást gyakorolhat az inflációra, a piaci szereplők likviditására, valamint a gazdaság egészére.
- (9) Egységes és jól koordinált, uniós szintű reagálásra van szükség a villamosenergia-árak erőteljes emelkedésének, valamint a háztartásokra és az iparra gyakorolt hatásuknak a kezeléséhez. A koordinálatlan nemzeti intézkedések befolyásolhatják a belső energiapiac működését, veszélyeztethetik az ellátás biztonságát, és a válság által leginkább sújtott tagállamokban további áremelkedésekhez vezethetnek. A belső villamosenergia-piac integritásának megőrzése ezért elengedhetetlen a tagállamok közötti szükséges szolidaritás megőrzéséhez és növeléséhez.
- (10) Míg néhány tagállam jobban ki lehet téve az orosz gázellátás zavarai hatásainak és az ebből eredő áremelkedéseknek, megfelelő keresletcsökkentő intézkedések meghozatalával valamennyi tagállam hozzájárulhat az ilyen zavar okozta gazdasági károk korlátozásához. A villamosenergia-piacok összekapcsoltsága miatt a villamosenergia-kereslet nemzeti szintű csökkentése pozitív, uniós szintű hatást gyakorolhat a villamosenergia-árakra, így az egyik tagállamban elért megtakarítások a többi tagállam számára is előnyösek.

- (11) Az alacsonyabb határkölségű generátorokból – így például a megújuló energiaforrásokból, nukleáris energiából és lignitből (a továbbiakban: inframarginális generátorok) – kapott villamos energiából származó bevételek koordináció nélküli korlátozása jelentős torzulásokhoz vezethet a generátorok körében az Unióban, mivel az összekapcsolt villamosenergia-piacon a generátorok Unió-szerte versenyeznek egymással. Az inframarginális generátorokból származó piaci bevételekre vonatkozó közös uniós szintű plafon melletti elkötelezettség lehetővé kell, hogy tegye az ilyen torzulások elkerülését. Továbbá a pénzügyi források korlátozottsága miatt nem minden tagállam képes ugyanolyan mértékben támogatni a fogyasztókat, ugyanakkor egyes villamosenergia- generátorok továbbra is jelentős többletbevételeket érhetnek el. A tagállamok közötti szolidaritás a piaci bevételekre vonatkozó uniós szintű plafon révén bevételeket kell, hogy generáljon a tagállamok számára, hogy finanszírozzák a villamosenergia-végfelhasználók, így például a háztartások, a kis- és középvállalkozások (a továbbiakban: kkv-k) és az energiaigényes iparágak támogatására irányuló intézkedéseket, megőrizve ugyanakkor Unió-szerte a piacok árjelzéseit, és megőrizve a határokon átnyúló kereskedelmet.
- (12) Tekintve a kiskereskedelmi gáz- és villamosenergia-árak rendkívüli emelkedését, különösen fontosak a fogyasztók védelmére irányuló állami és közjogi beavatkozások. A gázellátási hiány villamosenergia-árakra gyakorolt hatása, valamint a támogatási intézkedések állami költségvetésből történő finanszírozásának lehetősége azonban tagállamonként eltérő. Ha csak néhány, elegendő forrással rendelkező tagállam képes megvédeni a felhasználókat és szolgáltatókat, az a belső piacon súlyos torzulásokhoz vezetne. A többletbevételeknek a fogyasztóknak való továbbadására vonatkozó egységes kötelezettség lehetővé tenné valamennyi tagállam számára, hogy megvédje a fogyasztóit. Az energiaárakra gyakorolt pozitív hatás kedvezően hatna az összekapcsolt uniós energiapiacra, és segítene mérsékelni az inflációs rátát is. Ezért az összekapcsolt uniós piacon egy tagállamban elfogadott intézkedések – a szolidaritás szellemében – más tagállamokban is pozitív hatással, kell hogy járjanak.
- (13) A jelenlegi helyzetben helyénvalónak tűnik az uniós szintű fellépés azáltal, hogy a nyerskőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban tevékenységeket folytató uniós vállalatokra és állandó telephelyekre vonatkozó szolidaritási hozzájárulást vezetnek be annak érdekében, hogy az emelkedő energiaárak által a hatóságok költségvetésére, a végfelhasználókra és a vállalatokra gyakorolt közvetlen gazdasági hatásokat Unió-szerte enyhítsék. Az ilyen szolidaritási hozzájárulásnak kivételesnek és szigorúan ideiglenesnek kell lennie.
- (14) A szolidaritási hozzájárulás megfelelő eszközt jelent a többletnyereség hasznosítására előre nem látható körülmények esetén. Az említett nyereség nem fogható azon szokásos nyereséghez, amelyre a nyerskőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban tevékenységeket folytató uniós vállalatok és állandó telephelyek rendes körülmények között számítottak vagy számíthattak volna, ha az energiapiacokon nem léptek volna fel ilyen előre nem látható események. Ezért a szolidaritási hozzájárulás bevezetése olyan közös és koordinált intézkedést jelent, amely a szolidaritás szellemében további bevételek biztosítását teszi lehetővé a nemzeti hatóságok számára ahhoz, hogy pénzügyi támogatást nyújtsanak az emelkedő energiaárak által súlyosan érintett háztartásoknak és vállalatoknak, egyenlő versenyfeltételeket biztosítva ugyanakkor Unió-szerte. A szolidaritási hozzájárulást az egyes tagállamok által az érintett vállalatokra kivetett rendes társasági adókkal párhuzamosan kell alkalmazni.
- (15) Az energiapolitikai területek közötti koherencia érdekében az e rendeletben előírt intézkedéseknek egymást kölcsönösen erősítő, egymással összefüggő csomagként kell működniük. Valamennyi tagállamnak képesnek kell lennie arra, hogy célzott módon támogassa a fogyasztókat a piaci bevételekre vonatkozó plafonból eredő többletbevételek útján, a villamosenergia-kereslet csökkentése révén – amely hozzájárul az energiaárak csökkenéséhez –, valamint a nyersolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban tevékenységeket folytató uniós vállalatokra és állandó telephelyekre kivetett szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek révén. Ugyanakkor az alacsonyabb keresletnek az ellátásbiztonságot fenyegető kockázatok csökkentése révén kedvező hatást kell gyakorolnia, az (EU) 2019/944 irányelvben (*) meghatározott célkitűzésekkel összhangban.
- (16) A tagállamoknak ezért törekedniük kell arra, hogy csökkentsék az összes fogyasztó teljes villamosenergia-fogyasztását, beleértve azokat is, akik még nem rendelkeznek intelligens fogyasztásmérő rendszerekkel vagy olyan eszközökkel, amelyek lehetővé teszik fogyasztásuk bizonyos napszakokban való nyomon követését.

(*) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/944 irányelve (2019.június 5.) a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról (HL L 158., 2019.6.14., 125.o.).

- (17) A villamosenergia-termeléshez szükséges tüzelőanyag-készletek megőrzése, valamint a fogyasztásnak a legdrágább villamosenergia-fogyasztási órákban – amikor a gáztüzelésű villamosenergia-termelés különösen jelentős hatást gyakorol a határra – történő célzott csökkentése érdekében minden egyes tagállamnak csökkentenie kell bruttó villamosenergia-fogyasztását a beazonosított csúcsórákban.
- (18) A csúcsórákon belüli tipikus villamosenergia-fogyasztási profil alapján bevezetett, a csúcsórákban érvényes 5 %-os kötelező keresletcsökkentési célérték biztosítaná, hogy a tagállamok kifejezetten azon fogyasztókat célozzák meg, akik óránkénti alapon – többek között független aggregátorok útján – keresletcsökkentési ajánlatok révén rugalmasságot tudnak biztosítani. Ezért a villamosenergia-kereslet meghatározott órákban történő, legalább 5 %-os aktív csökkentése várhatóan a gázfogyasztás csökkenéséhez és a kereslet egyenletesebb óránkénti megoszlásához fog vezetni, ami hatással lesz az óránkénti piaci árakra.
- (19) A tagállamok számára mérlegelési jogkört kell biztosítani a keresletcsökkentési célértékek eléréséhez szükséges megfelelő intézkedések megválasztására annak érdekében, hogy azok tükrözzék a nemzeti sajátosságokat. A villamosenergia-kereslet csökkentésére irányuló intézkedések kidolgozásakor a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az intézkedések ne ássák alá „A klímasemleges gazdaság létrehozása: Unió stratégia az energiarendszer integrációjának megteremtéséért” című közleményben meghatározott, a villamosítással kapcsolatos uniós célkitűzéseket. A villamosítás kulcsfontosságú az EU fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentéséhez és az Európai Unió hosszú távú stratégiai autonómiájának biztosításához, mivel ezáltal mérsékelhető a jelenlegi energiaválság súlyossága, és megelőzhetőek lesznek a jövőbeli energiaválságok. A bruttó villamosenergia-fogyasztás csökkentésére irányuló intézkedések közé tartoznak többek között a nemzeti figyelemfelkeltő kampányok, a villamosenergia-rendszerrel kapcsolatos előrejelzésekre vonatkozó célzott információk közzététele, a nem alapvető energiafogyasztást korlátozó szabályozási intézkedések, valamint a villamosenergia-fogyasztás csökkentésére irányuló célzott ösztönzők.
- (20) A csúcsórákra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedések beazonosításakor a tagállamoknak különösen olyan piaci alapú intézkedéseket kell mérlegelniük, mint az aukciók vagy a pályázati rendszerek, amelyekkel gazdaságilag hatékony módon ösztönözhető a fogyasztáscsökkentés. A hatékonyság és a gyors végrehajtás biztosítása érdekében a tagállamok már létező kezdeményezésekre is támaszkodhatnak, és a meglévő rendszereket a keresletoldali válasz előidézése céljából bővíthetik. A nemzeti szinten hozott intézkedések az érintett piaci szereplők számára nyújtandó pénzügyi ösztönzőket vagy kompenzációt is magukban foglalhatnak, amennyiben ezzel kézzelfogható keresletcsökkenés érhető el a várható rendes fogyasztáshoz képest.
- (21) Annak érdekében, hogy segítséget és iránymutatást nyújtson a tagállamoknak az e rendeletben meghatározott szükséges keresletcsökkentés megvalósításához, a Bizottságnak elő kell segítenie a bevált gyakorlatok tagállamok közötti megosztását.
- (22) Tekintve a villamosenergia-árak rendkívüli és hirtelen megugrását, valamint a további emelkedések közvetlen kockázatát, a gyors árcsökkentés elősegítése és a fosszilis tüzelőanyagok felhasználásának minimalizálása érdekében a tagállamoknak haladéktalanul meg kell hozniuk a bruttó villamosenergia-fogyasztás visszaszorításához szükséges intézkedéseket.
- (23) A másnapi nagykereskedelmi piacon először a legolcsóbb erőművekből származó energia kerül elosztásra, azonban valamennyi piaci szereplő azon árat kapja, amelyet a kereslet kielégítéséhez szükséges utolsó erőmű – amely a piaci egyensúly beálltakor igénybe vett, legmagasabb határköltségű erőmű – határozott meg. A gáz és a feketeszen árának közelmúltbeli hirtelen emelkedése a gáz- és széntüzelésű villamosenergia-termelő létesítmények által kínált másnapi nagykereskedelmi piaci árak kivételes és tartós emelkedéséhez vezetett. Ez pedig Unió-szerte szokatlanul magas árakhoz vezetett a másnapi piacon, mivel a villamos energia iránti kereslet kielégítéséhez szükséges erőművek közül általában a szóban forgó erőművek rendelkeznek a legnagyobb határköltséggel.
- (24) Tekintve a másnapi piaci ár azon szerepét, hogy referenciaként szolgál az egyéb nagykereskedelmi villamosenergia-piacok árai számára, és azon tényt, hogy valamennyi piaci szereplő az egyenárat kapja, a jelentősen alacsonyabb határköltségű technológiák folyamatosan nagy bevételeket könyvelnek el Oroszország Ukrajna elleni, 2022. februárban indított katonai agressziója óta, jócskán meghaladva a beruházásra vonatkozó döntés idején fennálló várakozásaikat.
- (25) Azon esetekben, amikor a fogyasztók rendkívül magas, az Unió gazdaságát is károsító áraknak vannak kitéve, ideiglenes alapon korlátozni kell az alacsonyabb határköltségű termelők rendkívüli piaci bevételeit azon piaci bevételekre vonatkozó plafon alkalmazásával, amelyeket a villamos energia Unión belüli értékesítésével érnek el.
- (26) A piaci bevételekre vonatkozó plafon alkalmazása kijátszásának elkerülése érdekében a tagállamoknak hatékony intézkedéseket kell hozniuk annak biztosítására, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafon ténylegesen alkalmazásra kerül azon esetekben, amikor a termelők valamely vállalatcsoport részét képezik.

- (27) A piaci bevételekre vonatkozó plafont olyan szinten kell megállapítani, hogy az ne veszélyeztesse az érintett termelők – köztük a megújulóenergia-termelők – azon képességét, hogy visszanyerjék beruházási és működési költségeiket, valamint hogy fennmaradjanak és ösztönzést kapjanak a dekarbonizált és megbízható villamosenergia-rendszerhez szükséges kapacitásokba történő jövőbeli beruházások. A piaci bevételekre vonatkozó plafon lévén egy Unió-szerte egységes plafon a legalkalmasabb a belső villamosenergia-piac működésének biztosítására, mivel e plafon fenntartja az áralapú versenyt a különböző technológiákon alapuló villamosenergia-termelők között, különösen a megújuló energiaforrások esetében.
- (28) Míg az eseti és rövid távú árcsúcsok a villamosenergia-piacon szokásos jelenségnek számítanak, és egyes befektetők számára hasznosak lehetnek termelési beruházásaik megtérüléséhez, a 2022. február óta tartó szélsőséges és tartós áremelkedés jelentősen eltér a szokványos piaci helyzetre jellemző eseti csúcsárak jelenségétől. Ezért a piaci bevételekre vonatkozó plafont nem lehet a piaci szereplők azon észszerű várakozásainak szintje alatt meghatározni, amelyek a villamosenergia-árak átlagos szintjére vonatkoznak olyan órákban, amikor a villamos energia iránti kereslet a legmagasabb volt, Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúját megelőzően. 2022 februárja előtt a villamos energia nagykereskedelmi piacán a várt átlagos csúcsárak folyamatosan jóval 180 EUR/MWh alatt voltak Unió-szerte az elmúlt évtizedekben, annak ellenére, hogy a villamosenergia-árak eltérőek voltak az Unió régióiban. Mivel a piaci szereplők eredeti beruházási döntései azon várakozáson alapultak, hogy átlagosan az árak alacsonyabbak volnának a csúcsórákban tapasztalt árszintnél, a piaci bevételekre vonatkozó plafon 180 EUR/MWh értékben történő megállapítása az említett eredeti piaci várakozásokat jóval meghaladó szintet jelent. Szükséges biztosítani, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafon ne menjen szembe a beruházások jövedelmezőségére vonatkozó eredeti értékeléssel azáltal, hogy árrést számítanak hozzá a befektetők által észszerűen várt árhoz.
- (29) Emellett a piaci bevételekre vonatkozó 180 EUR/MWh összegű plafon – egy észszerű árrést is tekintetbe véve – következetesen magasabb, mint a releváns energiatermelési technológiák esetében megállapított jelenlegi fajlagos energiatermelési költség (LCOE), és lehetővé teszi az érintett termelők beruházási és működési költségeinek fedezését. Tekintettel arra, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafon jelentős árrést hagy az észszerű LCOE és a piaci bevételekre vonatkozó plafon között, bevezetése várhatóan nem fogja akadályozni az új inframarginális kapacitásokba való beruházásokat.
- (30) A piaci bevételekre vonatkozó plafonnak a piaci bevételekre kell vonatkoznia, nem pedig a teljes energiatermelési bevételre (ideértve az egyéb potenciális bevételi forrásokat, így például a betáplálási felárat), hogy el lehessen kerülni a projekt eredetileg elvárt nyereségességének jelentős befolyását. Függetlenül attól, hogy a villamosenergia-kereskedelem milyen szerződéses formában valósul meg, a piaci bevételekre vonatkozó plafont csak a realizált piaci bevételekre kell alkalmazni. Erre azért van szükség, hogy ne szenvedjenek kárt azokat a termelők, akik ténylegesen nem profitálnak a jelenlegi magas villamosenergia-árakból, mert bevételeiket bebiztosították a nagykereskedelmi villamosenergia-piac ingadozásaival szemben. Ezért amennyiben meglévő vagy jövőbeli szerződéses kötelezettségek – így például megújulóenergia-vásárlási megállapodások és egyéb típusú energiavásárlási megállapodások vagy határidős fedezeti ügyletek – villamosenergia-termelésből származó, a piaci bevételekre vonatkozó plafonon túl nem terjedő piaci bevételt eredményeznek, az ilyen bevételeket továbbra sem érintheti e rendelet. A piaci bevételekre vonatkozó plafont bevezető intézkedés ezért nem riaszthatja el a piaci szereplőket attól, hogy ilyen szerződéses kötelezettségvállalásokat tegyenek.
- (31) Bár hatékonyabb lehet, ha a piaci bevételekre vonatkozó plafont az ügyletek kiegyenlítésének időpontjában alkalmazzák, előfordulhat, hogy ez nem mindig lehetséges, például amiatt, hogy a nagykereskedelmi villamosenergia-piacok a tagállamokban és a különböző időkeretekben mutatkozó különbségek miatti eltérően szerveződnek. A nemzeti sajátosságok figyelembevétele és a piaci bevételekre vonatkozó plafon nemzeti szintű alkalmazásának megkönnyítése érdekében a tagállamok számára lehetőséget kell biztosítani annak eldöntésére, hogy azt a villamosenergia-ügylet elszámolásakor vagy azt követően alkalmazzák-e. A tagállamok továbbra is szabadon előfinanszírozhatnak a villamosenergia-végfelhasználóknak szóló támogatási intézkedéseket, és a piaci bevételeket egy későbbi szakaszban szedhetik be. A Bizottságnak az említett intézkedés végrehajtása terén iránymutatást kell nyújtania a tagállamoknak.
- (32) A piaci bevételekre vonatkozó plafont a piaci bevételekre vonatkozó plafonnál alacsonyabb határköltségű technológiákra, így például a szél-, a nap- és az atomenergiára vagy a lignitből nyert energiára kell alkalmazni.

- (33) A piaci bevételekre vonatkozó plafont nem lehet alkalmazni olyan technológiákra, amelyek magas határköltséggel járnak a villamosenergia-termeléshez szükséges tüzelőanyag árához kapcsolódóan – így például a gáz- és a feketeszén-tüzelésű erőművekre –, mivel azok működési költségei jelentősen meghaladnák a piaci bevételekre vonatkozó plafon szintjét, és a plafon alkalmazása veszélyeztetné azok gazdasági életképességét. A gázfogyasztás általános csökkentésére irányuló ösztönzők fenntartása érdekében a piaci bevételekre vonatkozó plafont olyan technológiákra sem lehet alkalmazni, amelyek közvetlen versenyben állnak a gáztüzelésű erőművekkel, hogy rugalmasságot biztosítsanak a villamosenergia-rendszer számára, és alternatív költségeik – így például keresletoldali válasz és tárolás – alapján jelennek meg ajánlataikkal a villamosenergia-piacon.
- (34) A piaci bevételekre vonatkozó plafont nem lehet alkalmazni olyan technológiákra, amelyek tüzelőanyagként földgázt helyettesítő anyagokat, így például biometánt használnak, hogy ezáltal ne kerüljön veszélybe a meglévő gáztüzelésű erőműveknek a – különösen a REPowerEU tervről szóló, 2022. május 18-i bizottsági közleményben (a továbbiakban: a REPowerEU terv) meghatározott – REPowerEU célkitűzésekkel összhangban történő átalakítása.
- (35) Az innovatív technológiák fejlesztésére irányuló ösztönzők megőrzése érdekében indokolt, hogy a demonstrációs projektekre ne legyen alkalmazandó a piaci bevételekre vonatkozó plafon.
- (36) Néhány tagállamban az egyes generátorok által elért bevételek esetében már felső korlátokat szabtak állami és közjogi intézkedések – így például betáplálási tarifák és kétirányú kompenzációs különbözeti szerződések – útján. Az említett generátorok így nem részesülnek a villamosenergia-árak közelmúltbeli emelkedéséből eredő megnövekedett bevételekből. Ezért az ilyen típusú – nem a jelenlegi energiaválságra reagálva elfogadott – állami intézkedések hatálya alá tartozó, már létező termelőket ki kell zárni a piaci bevételekre vonatkozó plafon alkalmazásából. Hasonlóképpen, a piaci bevételekre vonatkozó plafon nem alkalmazandó azon termelőkre, amelyek piaci bevételei a hatóságok által hozott olyan egyéb szabályozási intézkedések hatálya alá tartoznak, amelyek értelmében a bevételeket közvetlenül a fogyasztókhoz csoportosítják át.
- (37) A piaci bevételekre vonatkozó plafon tényleges érvényesítésének biztosítása érdekében a termelőknek, a közvetítőknek és a releváns piaci szereplőknek a tagállamok – valamint adott esetben a rendszerüzemeltetők és a kijelölt villamosenergiapiac-üzemeltetők – rendelkezésére kell bocsátaniuk a szükséges adatokat. Tekintettel azon egyedi ügyletek nagy számára, amelyek esetében a tagállamok illetékes hatóságainak biztosítaniuk kell a piaci bevételekre vonatkozó piaci bevételi plafon érvényesítését, az említett hatóságok számára lehetővé kell tenni, hogy egyszerű becsléseket alkalmazzanak a piaci bevételekre vonatkozó plafon kiszámításához.
- (38) Azon helyzetek kezelése érdekében, amikor a piaci bevételekre vonatkozó plafon alkalmazása befolyásolhatja az arra irányuló ösztönzőket, hogy a piaci szereplők kiegyenlítő szabályozási energiát vagy teher-újraelosztást és ellenkereskedelmet biztosítsanak, lehetővé kell tenni a tagállamok számára, hogy úgy határozzanak, nem alkalmazzák a kiegyenlítő szabályozási energia piacán történő villamosenergia-értékesítésből, valamint a teher-újraosztás és az ellenkereskedelem pénzügyi ellentételezéséből származó piaci bevételekre vonatkozó plafont.
- (39) Az ellátásbiztonsággal kapcsolatos aggodalmak kezelése érdekében lehetővé kell tenni a tagállamok számára, hogy olyan módon állapítsák meg a piaci bevételekre vonatkozó plafont, hogy az lehetővé tegye a villamosenergia-termelők számára a piaci bevételi plafon feletti többletbevételek 10 %-ának megtartását.
- (40) Tekintve, hogy az energia-termelés szerkezete és a villamosenergia-termelő létesítmények költség szerkezete tagállamonként jelentősen eltér, lehetővé kell tenni a tagállamok számára, hogy meghatározott feltételek mellett nemzeti válságintézkedéseket tartsanak fenn vagy vezessenek be.
- (41) A tagállamok számára lehetővé kell tenni különösen azt, hogy tovább korlátozzák a termelők azon bevételeit, amelyekre a piaci bevételekre vonatkozó plafont alkalmazni kell, és egyedi plafont határozzanak meg a feketeszénből előállított villamos energia értékesítéséből származó piaci bevételekre vonatkozóan, amelynek az ára néhány tagállamban számottevően alacsonyabb lehet, mint a marginális technológiák ára. A jogbiztonság biztosítása érdekében a tagállamok számára lehetővé kell tenni azt is, hogy fenntartsanak vagy bevezessenek olyan nemzeti válságintézkedéseket, amelyek korlátozzák a termelők piaci bevételeit, kivéve azokat, amelyekre a piaci bevételekre vonatkozó uniós szintű plafon alkalmazandó.

- (42) Az ellátásbiztonság biztosítása érdekében a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy a piaci bevételekre vonatkozó magasabb plafont határozzanak meg azon termelők tekintetében, amelyekre egyébként a piaci bevételekre vonatkozó uniós szintű plafon volna alkalmazandó, amennyiben beruházási és működési költségeik magasabbak a piaci bevételekre vonatkozó uniós szintű plafonnál.
- (43) Az egyes ajánlattételi övezetek között – az ilyen övezetek közötti, válsággal kapcsolatos nagy árkülönbségek miatt – megnövekedett kereskedelmi forgalom egyes tagállamokban a szűk keresztmetszet-kezelési jövedelmek jelentős emelkedéséhez vezetett. A szűk keresztmetszet-kezelési bevételeket továbbra is az (EU) 2019/943 európai parlamenti és tanácsi rendelet ^(*) 19. cikkének (2) bekezdésében meghatározott, kiemelt célok teljesítésére kell fordítani. A tagállamok számára azonban lehetőséget kell biztosítani arra, hogy kivételesen – kellően indokolt esetekben és a szabályozó hatóságok ellenőrzése mellett – a fennmaradó többletbevételeket közvetlenül a villamosenergia-végfelhasználók között osszák el, ahelyett, hogy azokat kizárólag az említett rendelet 19. cikkének (3) bekezdésében említett célokra használnák fel.
- (44) Tekintve, hogy a más országokból származó villamosenergia-importtól való függősége miatt nem minden tagállam képes ugyanolyan mértékben támogatni végfelhasználóit a piaci bevételekre vonatkozó plafon alkalmazásával, a 100 %-os vagy annál magasabb nettó villamosenergiaimport-függőséggel rendelkező tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy a szolidaritás szellemében hozzájáruljanak a többletbevételeknek a fő exportáló tagállammal való megosztását célzó megállapodásokhoz. Az ilyen szolidaritási megállapodások alkalmazása különösen kívánatos a kiegyensúlyozatlan kereskedelmi kapcsolatok esetében.
- (45) A villamosenergia-ágazatban elterjedt üzleti és kereskedelmi gyakorlat, valamint a vonatkozó szabályozási keret jelentősen eltér a fosszilis tüzelőanyagok ágazatától. Tekintve, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafon azon piaci eredményt hivatott reprodukálni, amelyre a termelők akkor számíthattak volna, ha a globális ellátási láncok – a 2022. február óta tartó gázellátási zavarok hiányában – rendszeren működnének, szükséges, hogy a villamosenergia-termelőkre vonatkozó intézkedést alkalmazzák a villamosenergia-termelésből származó bevételekre. Ugyanakkor, mivel az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás a nyerskőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban működő Unió vállalatoknak és állandó telephelyeknek az előző évekhez képest jelentősen megnövekedett nyereségességét célozza, szükséges, hogy azt azok nyereségére alkalmazzák.
- (46) A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a villamos energia területén bevezetendő, a piaci bevételekre vonatkozó plafon alkalmazásából származó többletbevételek a rendkívül magas villamosenergia-árak hatásának enyhítése céljából továbbításra kerüljenek a villamosenergia-végfelhasználók felé. A többletbevételeket azon felhasználókhoz – háztartásokhoz és vállalatokhoz – kell célzottan eljuttatni, akiket különösen súlyosan érintenek a magas villamosenergia-árak. A javasolt intézkedések nélkül fennáll a kockázata annak, hogy csak a gazdagabb tagállamoknak lesz lehetőségük megvédeni fogyasztóikat, ami a belső piac súlyos torzulásához vezetne.
- (47) A plafon bevezetéséből származó bevételeknek segíteniük kell a tagállamokat az olyan intézkedések finanszírozásában, mint a jövedelemtranszferek, a számlakedvezmények, a szolgáltatóknak a költségszint alatti áron nyújtott szolgáltatásokért történő kárpótlása, valamint az olyan beruházások, amelyek a fogyasztás strukturális csökkentéséhez vezetnének, különösen a fosszilis tüzelőanyag-forrásokból előállított villamos energia esetében. Amennyiben a támogatást nem háztartási felhasználóknak nyújtják, azoknak arra kell törekedniük, hogy – például villamosenergia-adásvételi megállapodások vagy a megújulóenergia-termelésbe történő közvetlen beruházások révén – beruházásokat hajtsanak végre a dekarbonizációs technológiákba, ideértve a megújuló energiát is, vagy beruházásokat hajtsanak végre az energiahatékonyságba.
- (48) A villamosenergia-ellátás árképzésébe való állami beavatkozás főszabály szerint piactorzító intézkedésnek minősül. Ilyen beavatkozás ezért csak közszolgáltatási kötelezettséggént hajtható végre, és arra meghatározott feltételeknek kell vonatkozniuk. Jelenleg – az (EU) 2019/944 irányelv értelmében – a szabályozott árak alkalmazhatók a háztartások és a mikrovállalkozások esetében, továbbá – akár költség alatti árak mellett is – az energiaszegénységben élő és a kiszolgáltatott helyzetben lévő felhasználók esetében. A villamosenergia-árak jelenlegi rendkívüli emelkedése miatt azonban a tagállamok rendelkezésére álló, a fogyasztókra irányuló eszköztárat ideiglenesen ki kell terjeszteni, lehetővé téve a szabályozott áraknak a kkv-kra való kiterjesztését, valamint megengedve a költség alatti szabályozott árak alkalmazását. Az ilyen kiterjesztést a piaci bevételekre vonatkozó plafonból lehetne finanszírozni.

(*) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/943 rendelete (2019. június 5.) a villamos energia belső piacáról (HL L 158., 2019.6.14., 54. o.).

- (49) Fontos, hogy a költség alatti szabályozott kiskereskedelmi árak ne vezessenek a szolgáltatók közti megkülönböztetéshez, és ne rójanak rájuk méltánytalan költségeket. Ezért – az állami támogatásra vonatkozó szabályok alkalmazásának sérelme nélkül – a szolgáltatók számára méltányos ellentételezést kell biztosítani a szabályozott áron történő ellátás költségeiért. A költség alatti szabályozott árak jelentette költségeket a piaci bevételekre vonatkozó plafon alkalmazásából származó bevételekből kell finanszírozni. Annak elkerülése érdekében, hogy az ilyen intézkedések növeljék a villamos energia iránti keresletet, a költség alatti szabályozott árak csak a fogyasztás korlátozott mennyiségére vonatkozhatnak oly módon, hogy közben biztosítva legyen a fogyasztók energiaszükséglete. Ez a rendelet továbbra sem érintheti a végső menedékes szolgáltatóra vonatkozó szabályokat, valamint a végső menedékes szolgáltatónak a tagállamok általi kiválasztását.
- (50) Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborújának hirtelen és kiszámíthatatlan körülményei, az energiaellátás csökkenése és a rekordhőmérsékletek miatti növekvő kereslet következtében a forgalmuk legalább 75 %-át a nyerskőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban folytatott tevékenységekkel generáló uniós vállalatok és állandó telephelyek nyeresége megugrott, anélkül hogy jelentősen megváltoztatták volna költségszerkezetüket, vagy növelték volna beruházásaikat.
- (51) Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás újraelosztási intézkedésként fog működni annak érdekében, hogy a váratlan körülmények következtében többletnyereségre szert tett, érintett vállalatok arányos mértékben hozzájáruljanak a belső piaci energiaválság mérsékléséhez.
- (52) Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás kiszámításának alapja a nyerskőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban tevékeny, az Unióban adóügyi illetőséggel rendelkező vállalatok és állandó telephelyek kétoldalú egyezményekben vagy a tagállamok nemzeti adójogszabályaiban meghatározott, a 2022. január 1-jén és/vagy 2023. január 1-jén vagy azt követően kezdődő pénzügyi év teljes egészére vonatkozó adóköteles nyeresége. Azon tagállamoknak, amelyekben csak a kiosztott társasági nyereség adóköteles, az ideiglenes szolidaritási hozzájárulást a kiosztástól függetlenül a kiszámított nyereségre kell alkalmazniuk. A pénzügyi évet a tagállamok nemzeti jogának hatályos szabályai alapján kell meghatározni.
- (53) A szolidaritási hozzájárulásnak csak a 2022. évben és/vagy a 2023. évben termelt azon nyereségre kell vonatkoznia, amely a 2018. január 1-jén vagy azt követően kezdődő négy pénzügyi év átlagos adóköteles nyereségéhez képest bekövetkezett növekedés 20 % feletti részének felel meg.
- (54) Ez a megközelítés biztosítaná, hogy a haszonkulcs azon részét, amely nem Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúját követően az energiapiacokon bekövetkezett kiszámíthatatlan fejleményeknek tulajdonítható, az érintett uniós vállalatok és állandó telephelyek – beleértve az energiaigényes iparágakban működő vállalatokat és állandó telephelyeket is – jövőbeli beruházásokra vagy a jelenlegi energiaválság idején pénzügyi stabilitásuk megszilárdítására használhassák fel. A számítási alap ily módon történő meghatározása biztosítaná, hogy a szolidaritási hozzájárulás arányos legyen a különböző tagállamokban. Ugyanakkor a minimális mérték meghatározásának biztosítania kell, hogy a szolidaritási hozzájárulás méltányos és egyben arányos legyen. A tagállamok számára továbbra is lehetővé kell tenni, hogy a szolidaritási hozzájárulásukra vonatkozóan 33 %-nál magasabb mértéket alkalmazzanak. Ennek lehetővé kell tennie az említett tagállamok számára, hogy az általuk preferált, a nemzeti jogrendszerük alapján elfogadhatónak és megfelelőnek ítélt mértéket állapítsák meg.
- (55) A tagállamoknak meg kell hozniuk a szükséges intézkedéseket az e rendeletben előírt szolidaritási hozzájárulás teljes körű alkalmazásának biztosítása érdekében, és nemzeti jogukban el kell végezniük a szükséges kiigazításokat, különösen a szolidaritási hozzájárulás időben történő beszedésének biztosítása – többek között azon nettó bevételek alapján, amelyekkel szemben a szolidaritási hozzájárulás ellentételezhető –, a szolidaritási hozzájárulás levonhatóságának vagy le nem vonhatóságának figyelembe vétele érdekében, vagy a korábbi pénzügyi évek veszteségeinek figyelembevétele érdekében, a 2022-ben és/vagy 2023-ban alapított vállalkozások, vagy a szerkezetátalakítás vagy összeolvadás által érintett vállalkozások rövidebb pénzügyi éveinek a szolidaritási hozzájárulás kiszámítása tekintetében való kezelése céljából.
- (56) A szolidaritási hozzájárulást a következő célokra kell felhasználni: i. pénzügyi támogatási intézkedések az energia-végfelhasználók, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások számára a magas energiaárak hatásainak enyhítésére; ii. az energiafogyasztás csökkentését elősegítő pénzügyi támogatási intézkedések; iii. pénzügyi támogatási intézkedések az energiaigényes iparágakban működő vállalkozások támogatására; és iv. az Unió energetikai autonómiájának erősítését célzó pénzügyi támogatási intézkedések. A tagállamok számára meg kell engedni, hogy az ideiglenes szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek egy részét közös finanszírozásra fordítsák. Az említett intézkedések jelentős rugalmasságot tesznek szükségessé a tagállamok költségvetési folyamatainak figyelembevétele érdekében.

- (57) A bevételek említett célokra történő felhasználása a szolidaritási hozzájárulás rendkívüli és ideiglenes jellegét tükrözi, olyan intézkedésként, amely arra irányul, hogy Unió-szerte csökkentse és enyhítse az energiaválság háztartásokra és vállalatokra gyakorolt káros hatásait a belső piac védelme és a további fragmentáció kockázatának megelőzése érdekében. Az emelkedő energiaárak valamennyi tagállamot érintik. A vonatkozó energiaszerkezetük terén meglévő különbségek miatt azonban a tagállamok nem azonos módon érintettek, és nem valamennyiük rendelkezik azonos költségvetési mozgástérrel ahhoz, hogy megtegye a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalatok védelméhez szükséges intézkedéseket. Olyan uniós intézkedés, mint a szolidaritási hozzájárulás hiányában fennáll a belső piac zavarának és további fragmentációjának komoly kockázata, ami az energiapiacok és az értékláncok integráltsága miatt valamennyi tagállamra nézve káros lenne. Az energiaszegénységnek és az energiaválság társadalmi következményeinek a kezelése – különös tekintettel az érintett iparágakban dolgozó munkavállalók védelmére – szintén a tagállamok közötti szolidaritástól függ. A hatás maximalizálása érdekében a szolidaritási hozzájárulásból származó bevételeket koordinált módon és/vagy uniós finanszírozási eszközökön keresztül, a szolidaritás szellemében kell felhasználni.
- (58) Így különösen, a tagállamoknak a pénzügyi támogatási intézkedésekkel azon legsérülékenyebb háztartásokat és vállalatokat kell megcéloznuk, amelyeket a leginkább érintik az emelkedő energiaárak. Ez fenntartaná az energiakereslet csökkentésére és az energiamegtakarításra irányuló ársztöngzöt. Emellett a legkiszolgáltatottabb helyzetű, korlátozott likviditású háztartások támogatása pozitív hatást gyakorolna az össz fogyasztásra is (azáltal, hogy megakadályozza a nem energetikai javakra fordított kiadások túlzott kiszorulását), tekintve a háztartások említett csoportját jellemző magasabb fogyasztási hajlandóságot. Ezen túlmenően a szolidaritási hozzájárulásból származó bevételeket az energiafogyasztás csökkentésének előmozdítására kell fordítani. E tekintetben az ilyen bevételeket például a következők céljára kell felhasználni: keresletcsökkentési aukciók vagy pályázati rendszerek; az energia-végfelhasználók energiavásárlási költségeinek bizonyos energiafogyasztási mennyiségek tekintetében történő csökkentése; vagy az energia-végfelhasználók – a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalatok egyaránt – ösztönzése arra, hogy megújuló energiaforrásokba, az energiahatékonyság javításába vagy egyéb dekarbonizációs technológiákba ruházzanak be. A szolidaritási hozzájárulásból származó bevételeket az energiaigényes iparágakban és az említett iparágakra támaszkodó régiókban működő vállalatok pénzügyi támogatására is kell használni. Az energiaigényes iparágakban – így például a műtrágyaiparban – az emelkedő energiaárak miatt a költségek kiugróan magasak. A pénzügyi támogatási intézkedéseket a megújuló energiaforrásokba, az energiahatékonyságba vagy az egyéb dekarbonizációs technológiákba történő beruházásoktól kell függővé tenni. Továbbá a 2022. március 8-i, "REPowerEU: Közös európai fellépés a megfizethetőbb, biztonságosabb és fenntarthatóbb energiáért" című bizottsági közleményben (a továbbiakban: a REPowerEU közös európai fellépés) és a REPowerEU tervben meghatározott célkitűzéseket segítő beruházásokkal támogatni kell azon intézkedéseket, amelyek hozzájárulnak az Unió nagyobb energetikai autonómiájához, különösen a határokon átnyúló dimenzióval rendelkező projektek esetében.
- (59) A tagállamok úgy is dönthetnek, hogy a szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek egy részét az energiaválság káros hatásainak csökkentését célzó intézkedések közös finanszírozására fordítják, ideértve a foglalkoztatás-védelemre és a munkaerő átképzésére és továbbképzésére irányuló támogatást is, vagy az energiahatékonyságba és a megújuló energiába történő, többek között határokon átnyúló projektek keretében megvalósuló beruházások előmozdítására. A közös finanszírozás szempontja kiterjed mind a tagállamok közötti projektalapú költségmegosztásra, mind egy uniós eszközön keresztül történő finanszírozásra azon az alapon, hogy a tagállamok a szolidaritás szellemében önkéntesen utalnak bevételeket az uniós költségvetésbe.
- (60) A rendszeres és hatékony nyomon követés, valamint a Bizottság felé történő jelentéstétel elengedhetetlen ahhoz, hogy értékelni lehessen a tagállamok által a keresletcsökkentési célértékek megvalósítása, a piaci bevételekre vonatkozó plafon végrehajtása, a többletbevételek felhasználása és a szabályozott árak alkalmazása terén elért haladást.
- (61) A tagállamoknak jelentést kell tenniük a Bizottság részére a szolidaritási hozzájárulásnak a területükön történő alkalmazásáról, valamint nemzeti jogi kereteiknek az említett célt szolgáló bármely módosításáról, köztük olyan további jogszabályokról is, amelyek elfogadására a szolidaritási hozzájárulás következetes belföldi alkalmazásának biztosítása érdekében lehet szükség.
- (62) A tagállamoknak be kell számolniuk a szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek felhasználásáról is. Ennek célja különösen annak biztosítása, hogy a tagállamok a bevételeket az e rendeletben előírt felhasználási célokkal összhangban használják fel.

- (63) A tagállamoknak a területükön alkalmazniuk kell az e rendeletben meghatározott szolidaritási hozzájárulást, kivéve, ha egyenértékű nemzeti intézkedéseket léptettek hatályba. A nemzeti intézkedés célját az e rendeletben meghatározott szolidaritási hozzájárulás átfogó céljához hasonlóan kell tekinteni, amennyiben az tartalmazza az energia megfizethetővé tételéhez való hozzájárulást. Valamely nemzeti intézkedés akkor tekintendő úgy, mint amelyre hasonló szabályok vonatkoznak, mint a szolidaritási hozzájárulásra, ha az a nyerskőolaj-, a földgáz-, a szén- és a finomítói ágazatban végzett tevékenységekre vonatkozik, meghatároz egy bázist és egy mértéket, valamint biztosítja, hogy a nemzeti intézkedésből származó bevételeket a szolidaritási hozzájáruláséhoz hasonló célokra használják fel.
- (64) A szolidaritási hozzájárulásnak és az azt szabályozó uniós jogi keretnek átmenetinek kell lennie, azt a célt szolgálva, hogy reagálni lehessen az emelkedő energiaárak miatt az Unióban kialakult rendkívüli és sürgős helyzetre. A szolidaritási hozzájárulás a 2022-ben és/vagy 2023-ban keletkezett többletnyereségre alkalmazandó azzal a céllal, hogy a jelenlegi energiaválság háztartásokra és vállalatokra gyakorolt káros hatásait kezelni és enyhíteni lehessen. A szolidaritási hozzájárulás teljes pénzügyi évre történő alkalmazásának lehetővé kell tennie a releváns időszakra vonatkozó többletnyereség felhasználását az energiaválság következményeinek közérdekből történő enyhítésére, miközben a nyereség megfelelő része az érintett vállalatoknál marad.
- (65) A szolidaritási hozzájárulásnak csak a 2022-es és/vagy a 2023-as pénzügyi évre kell vonatkoznia. 2023. október 15-ig és 2024. október 15-ig, amikor a nemzeti hatóságok képet alkotnak a szolidaritási hozzájárulás beszedéséről, a Bizottságnak felül kell vizsgálnia a helyzetet, és jelentést benyújtania a Tanácsnak.
- (66) Abban az esetben, ha egy tagállam nehézségekbe ütközik e rendelet és különösen az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás alkalmazása során, adott esetben – az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 4. cikkével összhangban – konzultálnia kell az Európai Bizottsággal.
- (67) Gazdasági és társadalmi strukturális helyzetük, valamint fizikai jellemzőik miatt, az EUMSZ 349. cikke értelmében vett legkülső régiók nem kapcsolhatók össze az uniós villamosenergia-piacokkal. Ezért azoknak nem kell alkalmazniuk a bruttó villamosenergia-fogyasztás csúcsórák idején történő csökkentésével és a piaci bevételekre vonatkozó plafonnal kapcsolatos rendelkezéseket. Emellett, a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy kizárják az említett rendelkezések alkalmazását az (EU) 2019/944 irányelvben meghatározottak szerinti kis, szigetüzemben működő rendszerekben és kis összekapcsolt rendszerekben termelt villamos energiára nézve. Ciprus és Málta – sajátos jellemzőik miatt – nem alkalmazza teljeskörűen az uniós energiapiaci vívmányokat. Ciprus teljes mértékben el van szigetelve a transzeurópai energiahálózatoktól, míg Málta csak korlátozott összeköttetéssel rendelkezik azokkal. Mivel az említett tagállamokra vonatkozó differenciált megközelítés csak korlátozott hatást gyakorolna a belső energiapiacra, Ciprus és Málta számára lehetővé kell tenni, hogy önkéntes alapon alkalmazzák a bruttó villamosenergia-fogyasztásuk csúcsórákban történő csökkentésével és a piaci bevételekre vonatkozó plafonnal kapcsolatos rendelkezéseket. Továbbá, ha Ciprus úgy dönt, hogy alkalmazza a piaci bevételekre vonatkozó plafonnal kapcsolatos rendelkezéseket, valamint a villamosenergia-rendszer stabilitásának biztosítása érdekében, Ciprusnak nem kell alkalmaznia a piaci bevételekre vonatkozó említett plafont a nyerskőolaj-termékekből előállított villamos energiára.
- (68) Az alapul szolgáló gázárak volatilitása nehézségeket okoz a határidős villamosenergia-piacokon aktív energiavállalatok számára, különösen a megfelelő biztosítékokhoz való hozzáférés tekintetében. A Bizottság az Európai Értékpapírpiaci Hatósággal és az Európai Bankhatósággal együttműködve értékeli a biztosítékok és letétek elfogadhatóságával kapcsolatos kérdéseket, valamint a napközbeni túlzott volatilitás korlátozásának lehetséges módjait.
- (69) Ezen túlmenően az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a Bizottságnak a hosszú távú piaci szerkezetre vonatkozó kiegészítő és folyamatban lévő munkájával, amelyet a rövid távú energiapiaci intervenciókról és a villamosenergia-piac szerkezetének hosszú távú fejlesztéséről szóló, 2022. május 18-i, a REPowerEU tervvel együtt kiadott közleményében jelentett be.
- (70) Tekintettel az energiaválság nagyságrendjére, társadalmi, gazdasági és pénzügyi hatásainak horderejére, valamint a cselekvés halaszthatatlanságára, e rendeletnek sürgősen, az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon hatályba kell lépnie.

- (71) Tekintve az e rendeletben meghatározott intézkedések kivételes jellegét, és annak szükségességét, hogy azokat különösen a 2022–23-as téli szezonban alkalmazzák, e rendeletet 2023. december 31-ig kell alkalmazni.
- (72) Mivel e rendelet célját nevezetesen egy vészhelyzeti beavatkozásnak a magas energiaárakból eredő hatások enyhítése céljából történő létrehozását a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban annak terjedelme és hatásai miatt e cél jobban megvalósítható, az Unió intézkedéseket hozhat a szubszidiaritásnak az EUSZ 5. cikkében foglalt elvének megfelelően. Az említett cikkben foglalt arányosság elvének megfelelően ez a rendelet nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. FEJEZET

Tárgy és fogalommeghatározások

1. cikk

Tárgy és hatály

Ez a rendelet vészhelyzeti beavatkozást hoz létre a magas energiaárakból eredő hatások enyhítésére kivételes, célzott és időben korlátozott intézkedések révén. Az említett intézkedések célja a villamosenergia-fogyasztás csökkentése, az egyes termelők villamosenergia-termelésből származó piaci bevételeire vonatkozó plafon bevezetése és a bevételek villamosenergia-végfelhasználók között, célzott módon történő újraelosztása, a tagállamok számára annak lehetővé tétele, hogy a háztartási fogyasztók és kkv-k villamosenergia-ellátására vonatkozó árképzésbe történő állami beavatkozásra irányuló intézkedéseket alkalmazzanak, valamint a nyerskőolaj-, a földgáz-, a szén- és a finomítói ágazatban tevékenységeket folytató uniós vállalatok és állandó telephelyek által fizetendő kötelező ideiglenes szolidaritási hozzájárulásra vonatkozó szabályok megállapítása, hogy hozzájáruljanak az energia megfizethetővé tételéhez a háztartások és vállalatok számára.

2. cikk

Fogalommeghatározások

E rendelet alkalmazásában az (EU) 2019/943 rendelet 2. cikkében és az (EU) 2019/944 irányelv 2. cikkében foglalt fogalommeghatározásokat kell alkalmazni. Emellett a következő fogalommeghatározásokat is alkalmazni kell:

1. „kis- és középvállalkozás” vagy „kkv”: a 2003/361/EK bizottsági ajánlás ⁽⁶⁾ mellékletének 2. cikkében meghatározott vállalkozás;
2. „bruttó villamosenergia-fogyasztás”: egy tagállam területén folytatott tevékenységekhez szükséges teljes villamosenergia-mennyiség;
3. „referencia-időszak”: az e rendelet hatálybalépését megelőző öt egymást követő évben a november 1-jétől március 31-ig tartó időszak, amelyek közül az első a 2017. november 1-jétől 2018. március 31-ig tartó időszak;
4. „csúcSORÁK”: a nap azon egyes órái, amikor – az átvitelrendszer-üzemeltetők és adott esetben a kijelölt villamosenergiapiac-üzemeltetők előrejelzései alapján – a másnapi nagykereskedelmi villamosenergia-árak várhatóan a legmagasabbak, a bruttó villamosenergia-fogyasztás várhatóan a legmagasabb, vagy az (EU) 2018/2001 európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽⁷⁾ 2. cikkének 1. pontjában említett, megújuló energiaforrásokból előállított energiától eltérő forrásokból előállított villamos energia bruttó fogyasztása várhatóan a legmagasabb;

⁽⁶⁾ A Bizottság 2003/361/EK ajánlása (2003. május 6.) a mikro-, kis- és középvállalkozások fogalmának meghatározásáról (HL L 124., 2003.5.20., 36. o.).

⁽⁷⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/2001 irányelve (2018. december 11.) a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról (HL L 328., 2018.12.21., 82. o.).

5. „piaci bevétel”: az a realizált bevétel, amelyet egy termelő a villamos energia Unión belüli eladásáért és szállításáért cserébe kap, függetlenül attól, hogy az ügylet milyen szerződéses formában történik, beleértve az energiavásárlási megállapodásokat és a nagykereskedelmi villamosenergia-piac ingadozásai ellen ható egyéb fedezeti műveleteket, de nem beleértve a tagállamok által nyújtott támogatásokat;
6. „elszámolás”: a szerződő felek között adott esetben a villamos energia leszállítása és átvétele ellenében teljesített és kapott kifizetés, amellyel a szerződő felek egy vagy több elszámolási ügyletből eredő kötelezettségei kerülnek teljesítésre;
7. „illetékes hatóság”: az (EU) 2019/941 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁸⁾ 2. cikkének 11. pontjában meghatározott illetékes hatóság;
8. „közvetítők”: szívetet alkotó tagállamok nagykereskedelmi villamosenergia-piacain működő, egységalapú ajánlattétellel más tagállamokhoz nem kapcsolódó szervezetek, ahol a szabályozó hatóság engedélyezte az említett szervezeteknek, hogy a termelő nevében részt vegyenek a piacon, kivéve azon szervezeteket, amelyek közvetlenül a villamosenergia-végfelhasználókhoz továbbítják a többletbevételeket;
9. „többletbevétel”: a termelőknek a villamos energia egy MWh-jára jutó piaci bevételei és a 6. cikk (1) bekezdésében előírt, a villamos energia egy MWh-jára alkalmazandó, 180 EUR összegű, a piaci bevételekre vonatkozó plafon közötti pozitív különbség;
10. „hulladék”: a 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽⁹⁾ 3. cikkének 1. pontjában meghatározottak szerint minden olyan anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválnak, vagy megválni szándékozik vagy megválni köteles;
11. „nettó importfüggőség”: a 2021. január 1. és 2021. december 31. közötti időszakban a teljes villamosenergia-import és a teljes villamosenergia-export közötti különbségnek az adott tagállam teljes bruttó villamosenergia-termeléséhez képesti százalékos aránya;
12. „pénzügyi év”: az adóév, a naptári év vagy a nemzeti jogban meghatározott bármely más megfelelő, adózási szempontból megállapított időszak;
13. „energia-végfelhasználó”: az a felhasználó, aki saját felhasználásra vásárol energiát;
14. „villamosenergia-végfelhasználó”: az a felhasználó, aki saját felhasználásra vásárol villamos energiát;
15. „uniós vállalat”: egy tagállamban létrehozott olyan vállalat, amely az adott tagállam adójoga szerint adózási szempontból az adott tagállamban illetőséggel rendelkezőnek minősül, és egy harmadik állammal kötött, a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmény értelmében adózási szempontból nem minősül az Unión kívüli adóügyi illetőséggűnek;
16. „állandó telephely”: egy tagállamban található állandó üzletviteli hely, amelyen keresztül egy másik államban létrehozott társaság üzleti tevékenységét részben vagy egészben kifejti, amennyiben az említett üzletviteli hely nyeresége azon tagállamban adóköteles, ahol az előbbi található;
17. „a nyerskőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban tevékenységeket folytató uniós vállalat vagy állandó telephely”: olyan uniós vállalat vagy állandó telephely, amely forgalmának legalább 75 %-át az 1893/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben ⁽¹⁰⁾ említettek szerinti, a kőolaj kitermelése, bányászata, finomítása vagy kocszgyártás terén végzett gazdasági tevékenységekből generálja;

⁽⁸⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/941 rendelete (2019. június 5.) a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről és a 2005/89/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 158., 2019.6.14., 1. o.).

⁽⁹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/98/EK irányelve (2008. november 19.) a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről (HL L 312., 2008.11.22., 3. o.).

⁽¹⁰⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1893/2006/EK rendelete (2006. december 20.) a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása NACE Rev. 2. rendszerének létrehozásáról és a 3037/90/EGK tanácsi rendelet, valamint egyes meghatározott statisztikai területekre vonatkozó EK-rendeletek módosításáról (HL L 393., 2006.12.30., 1. o.).

18. „többletnyereség”: a nyerskőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban tevékenységet folytató uniós vállalatok vagy állandó telephelyek szintjén végzett tevékenységekből származó, a nemzeti adószabályok értelmében a 2022-es pénzügyi évben és/vagy a 2023-as pénzügyi évben, e két pénzügyi év teljes időtartama alatt realizált adóköteles nyereség azon része, amely a 2018. január 1-jén vagy az azt követően kezdődő pénzügyi évtől számított négy pénzügyi évben meghaladja az átlagos adóköteles nyereség 20 %-os növekedését;
19. „szolidaritási hozzájárulás”: olyan ideiglenes intézkedés, amelynek célja a nyerskőolaj-, a földgáz-, a szén- és a finomítói ágazatban tevékenységeket folytató uniós vállalatok és állandó telephelyek többletnyereségének átirányítása a tagállamok, a fogyasztók és a vállalatok által az energiapiacokon tapasztalható rendkívüli árváltozások enyhítése érdekében;
20. „szűk keresztmetszet-kezelési többletbevétel”: a szűk keresztmetszet-kezelési bevételek azon fennmaradó része, amely a szűk keresztmetszet-kezelési bevételeknek az (EU) 2019/943 rendelet 19. cikkének (2) bekezdésében meghatározott kiemelt célokkal összhangban történő felosztását követően felhasználatlan marad;
21. „hatályba léptetett egyenértékű nemzeti intézkedés”: egy tagállam által 2022. december 31-ig elfogadott és kihirdetett olyan jogalkotási, szabályozási vagy közigazgatási intézkedés, amely hozzájárul az energia megfizethetővé tételéhez.

II. FEJEZET

A villamosenergia-piacot érintő intézkedések

1. szakasz

A kereslet csökkentése

3. cikk

A bruttó villamosenergia-fogyasztás csökkentése

- (1) A tagállamoknak törekedniük kell olyan intézkedések végrehajtására, amelyekkel a teljes havi bruttó villamosenergia-fogyasztásukat a referencia-időszak azonos hónapjaiban mért bruttó villamosenergia-fogyasztás átlagához képest 10 %-kal csökkenteni tudják.
- (2) A bruttó villamosenergia-fogyasztás csökkentésének kiszámításakor a tagállamok figyelembe vehetik azt a megemelkedett bruttó villamosenergia-fogyasztást, amely a gázkereslet-csökkentési célok eléréséből és a fosszilis tüzelőanyagok felhasználásának fokozatos megszüntetésére irányuló általános villamosítási erőfeszítésekből ered.

4. cikk

A bruttó villamosenergia-fogyasztás csökkentése a csúcspontokban

- (1) Minden egyes tagállam csúcspontokat azonosít be, amelyek összesen a 2022. december 1. és 2023. március 31. közötti időszak összes órájának legalább 10 %-át teszik ki.
- (2) A beazonosított csúcspontokban minden egyes tagállam csökkenti bruttó villamosenergia-fogyasztását. A beazonosított csúcspontokban elért csökkenésnek átlagosan óránként legalább 5 %-ot kell elérnie. A csökkentési célértéket a beazonosított csúcspontokra vonatkozó tényleges bruttó villamosenergia-fogyasztás és – adott esetben a szabályozó hatóságokkal együttműködve – az átviteli rendszer-üzemeltetők által előre jelzett bruttó villamosenergia-fogyasztás különbségeként kell kiszámítani, figyelmen kívül hagyva az e cikkben meghatározott célérték elérése érdekében bevezetett intézkedések hatását. Az átviteli rendszer-üzemeltetők előrejelzése a referencia-időszakra vonatkozó múltbeli adatokat is tartalmazhat.
- (3) Egy tagállam dönthet úgy, hogy a csúcspontok tekintetében az (1) bekezdésben meghatározottól eltérő százalékos mértéket tűz ki célul, feltéve, hogy a csúcspontok legalább 3 %-a le van fedve, és feltéve, hogy az említett csúcspontokban megtakarított energia legalább azonos azzal, amit az (1) és (2) bekezdésben meghatározott paraméterekkel takarítottak volna meg.

5. cikk

A kereslet csökkentését célzó intézkedések

A tagállamok szabadon megválaszthatják a bruttó villamosenergia-fogyasztásnak a 3. és 4. cikkben meghatározott célértékek elérésére irányuló csökkentését célzó megfelelő intézkedéseket, beleértve a már bevezetett nemzeti intézkedések hatályának meghosszabbítását is. Az intézkedéseknek egyértelműen meghatározottnak, átláthatónak, arányosnak, célzottak, megkülönböztetésmentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük, valamint különösen teljesíteniük kell a következő feltételek mindegyikét:

- a) amennyiben a pénzügyi ellentételezést a piaci bevételeken felül fizetik ki, az említett ellentételezés összegét nyílt versenyeljárás keretében kell megállapítani;
- b) csak akkor tartalmazhatnak pénzügyi ellentételezést, ha az ellentételezést az adott órában a pályázat nélkül várható fogyasztáshoz képest el nem fogyasztott további villamos energia után fizetik ki;
- c) nem torzíthatják indokolatlanul a versenyt és nem akadályozhatják a villamos energia belső piacának megfelelő működését;
- d) az (EU) 2019/944 irányelv 17. cikkével összhangban nem korlátozódhatnak indokolatlanul bizonyos felhasználókra vagy felhasználócsoporthoz, beleértve a független aggregátorokat is; és
- e) nem akadályozhatják indokolatlanul a fosszilis tüzelőanyag-technológiák villamos energiát felhasználó technológiákkal való felváltására irányuló folyamatot.

2. szakasz

A piaci bevételekre vonatkozó plafon, valamint a többletbevételek és a szűk keresztmetszet-kezelési többletbevételek villamosenergia-végfelhasználók közötti elosztása

6. cikk

A piaci bevételekre vonatkozó kötelező plafon

- (1) A termelők által a 7. cikk (1) bekezdésében említett forrásokból történő villamosenergia-termelésből realizált piaci bevételek plafonja az előállított villamos energia egy MWh-jára vetítve 180 EUR.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafon a termelők – és adott esetben a termelők nevében a villamos energia nagykereskedelmi piacon részt vevő közvetítők – valamennyi piaci bevételére vonatkozzon, függetlenül attól, hogy az ügyletre milyen piaci időkeretben kerül sor, és függetlenül attól, hogy a villamos energiával kétoldalúan vagy központosított piacon kereskednek-e.
- (3) A tagállamok hatékony intézkedéseket hoznak a (2) bekezdés alapján a termelőkre háruló kötelezettségek kijátszásának megelőzése érdekében. A tagállamok különösen arról gondoskodnak, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafont ténylegesen alkalmazzák azon esetekben, amikor a termelőket más vállalkozások irányítják, vagy azok részben más vállalkozások tulajdonában vannak, különösen, ha ez utóbbiak egy vertikálisan integrált vállalkozás részét képezik.
- (4) A tagállamok döntenek arról, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafont az energiaügylet elszámolásakor vagy azt követően alkalmazzák-e.
- (5) A Bizottság e cikk végrehajtására vonatkozóan iránymutatást nyújt a tagállamok részére.

7. cikk

A piaci bevételekre vonatkozó plafon villamosenergia-termelőkre történő alkalmazása

- (1) A 6. cikkben előírt, a piaci bevételekre vonatkozó plafon a következő forrásokból előállított villamos energia értékesítéséből származó piaci bevételekre alkalmazandó:
 - a) szélenergia;

- b) napenergia (naphőenergia és fotovoltaikus napenergia);
- c) geotermikus energia;
- d) vízenergia tározó nélkül;
- e) biomasszából előállított tüzelőanyag (szilárd vagy gáznemű biomassza-tüzelőanyagok), a biometán kivételével;
- f) hulladék;
- g) atomenergia;
- h) lignit;
- i) nyerskőolaj-termékek;
- j) tőzeg.

(2) A 6. cikk (1) bekezdésében előírt, a piaci bevételekre vonatkozó plafon nem alkalmazandó a demonstrációs projektekre vagy azon termelőkre, akiknek az egy MWh előállított elektromos energiára jutó bevétele nem a 8. cikk alapján elfogadott állami vagy közjogi intézkedések eredményeként már maximálva van.

(3) A tagállamok – különösen azon esetekben, amikor a 6. cikk (1) bekezdésében előírt, a piaci bevételekre vonatkozó plafon alkalmazása jelentős adminisztratív teherrel jár – dönthetnek úgy, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafont a legfeljebb 1 MW telepített kapacitású villamosenergia-termelő létesítményekkel villamos energiát előállító termelőkre nem alkalmazzák. A tagállamok – különösen azon esetekben, amikor a 6. cikk (1) bekezdésében előírt, a piaci bevételekre vonatkozó plafon alkalmazása a szén-dioxid-kibocsátások növekedésének és a megújulóenergia-termelés csökkenésének kockázatát vonja maga után – dönthetnek úgy, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafont nem alkalmazzák az olyan hibrid létesítményekben előállított villamos energiára, amelyek hagyományos energiaforrásokat is használnak.

(4) A tagállamok dönthetnek úgy, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafont nem alkalmazzák a villamos energiának a kiegyenlítő szabályozási energia piacán történő értékesítéséből, valamint a teher-úraelosztás és az ellenkereskedelem pénzügyi ellentételezéséből származó bevételekre.

(5) A tagállamok dönthetnek úgy, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafon csak a 6. cikk (1) bekezdésében előírt, a piaci bevételekre vonatkozó plafont meghaladó piaci bevételek 90 %-ára alkalmazandó.

(6) A termelők, a közvetítők és a releváns piaci szereplők, valamint adott esetben a rendszerüzemeltetők a 6. cikk alkalmazásához szükséges minden adatot megadják a tagállamok illetékes hatóságainak, valamint adott esetben a rendszerüzemeltetőknek és a kijelölt villamosenergiapiac-üzemeltetőknek, beleértve a termelt villamos energiára és a kapcsolódó piaci bevételekre vonatkozó adatokat is, függetlenül attól, hogy az ügyletre milyen piaci időkeretben kerül sor, és attól, hogy a villamos energiával kétoldalúan, ugyanazon vállalkozáson belül vagy központosított piacon kereskednek-e.

8. cikk

Nemzeti válságintézkedések

1. A tagállamok:

- a) fenntarthatnak vagy bevezethetnek olyan intézkedéseket, amelyek tovább korlátozzák a 7. cikk (1) bekezdésében felsorolt forrásokból villamos energiát előállító termelők piaci bevételeit, beleértve a technológiák közötti differenciálás lehetőségét is, valamint egyéb piaci szereplők piaci bevételeit, beleértve a villamosenergia-kereskedelemben aktív szereplőket is;
- b) a piaci bevételekre vonatkozó magasabb plafont állapíthatnak meg a 7. cikk (1) bekezdésében felsorolt forrásokból villamos energiát előállító termelők számára, feltéve, hogy beruházási és működési költségeik meghaladják a 6. cikk (1) bekezdésében meghatározott maximumot;
- c) nemzeti intézkedéseket tarthatnak fenn vagy vezethetnek be a 7. cikk (1) bekezdésében nem említett forrásokból villamos energiát előállító termelők piaci bevételeinek korlátozására;
- d) a piaci bevételekre vonatkozó egyedi plafont határozhatnak meg a feketeszenből előállított villamos energia értékesítéséből származó piaci bevételekre vonatkozóan;
- e) a 7. cikk (1) bekezdésének d) pontjában nem említett vízerőműveket egy a piaci bevételekre vonatkozó plafon hatálya alá vonhatják, vagy olyan intézkedéseket tarthatnak fenn vagy vezethetnek be, amelyekkel tovább korlátozhatják azok piaci bevételeit, beleértve a technológiák közötti differenciálás lehetőségét is.

2. Az (1) bekezdésben említett intézkedéseknek e rendelettel összhangban:
- a) arányosnak és megkülönböztetésmentesnek kell lenniük;
 - b) nem szabad veszélyeztetniük a beruházási jelzéseket;
 - c) biztosítaniuk kell a beruházási és a működési költségek fedezését;
 - d) nem szabad torzítaniuk a villamos energia nagykereskedelmi piacainak működését, valamint különösen nem befolyásolhatják a lehívási sorrendet és az árképzést a nagykereskedelmi piacon;
 - e) összeegyeztethetőnek kell lenniük az uniós joggal.

9. cikk

Övezetközi kapacitások allokálásából származó szűkkesztmetszet-kezelési többletbevételek elosztása

- (1) A szűkkesztmetszet-kezelési bevételekre vonatkozó uniós szabályoktól eltérve, a tagállamok a 10. cikkel összhangban az övezetközi kapacitások allokálásából származó szűkkesztmetszet-kezelési többletbevételeket felhasználhatják a villamosenergia-végfelhasználók támogatására szolgáló intézkedések finanszírozására.
- (2) A szűkkesztmetszet-kezelési többletbevételeknek az (1) bekezdéssel összhangban történő felhasználását az érintett tagállam szabályozó hatóságának kell engedélyeznie.
- (3) A tagállamok a releváns nemzeti intézkedés elfogadásának időpontját követő egy hónapon belül értesítik a Bizottságot a szűkkesztmetszet-kezelési többletbevételeknek az (1) bekezdéssel összhangban történő felhasználásáról.

10. cikk

A többletbevételek elosztása

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a piaci bevételekre vonatkozó plafon alkalmazásából származó valamennyi többletbevételt a villamosenergia-végfelhasználók támogatására szolgáló olyan intézkedések finanszírozására használják fel, amelyek célzott módon enyhítik a magas villamosenergia-árak e felhasználókra gyakorolt hatását.
- (2) Az (1) bekezdésben említett intézkedéseknek egyértelműen meghatározottnak, átláthatónak, arányosnak, megkülönböztetésmentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük, továbbá nem mehetnek szembe a bruttó villamosenergia-fogyasztás csökkentésére vonatkozó, a 3. és 4. cikkben előírt kötelezettséggel.
- (3) Amennyiben a piaci bevételekre vonatkozó plafonnak a területükön való végrehajtásából közvetlenül szerzett bevételek, valamint a közvetett módon, határokon átnyúló megállapodások révén szerzett bevételek nem elegendők a villamosenergia-végfelhasználók megfelelő támogatásához, a tagállamok számára ugyanezen célra és azonos feltételek mellett lehetővé kell tenni egyéb megfelelő eszközök, például költségvetési források igénybevételét.
- (4) Az (1) bekezdésben említett intézkedések közé tartozhatnak például a következők:
- a) pénzügyi kompenzáció nyújtása a villamosenergia-végfelhasználók számára villamosenergia-fogyasztásuk csökkentéséért, többek között keresletcsökkentési aukciók vagy pályázati rendszerek révén;
 - b) a villamosenergia-végfelhasználók közvetlen támogatása, többek között a hálózati díjak arányos csökkentése révén;
 - c) kompenzáció azon szolgáltatók számára, amelyeknek az árképzésbe való, a 13. cikk szerinti állami vagy közjogi beavatkozást követően a költségszint alatti áron kell villamos energiát szállítaniuk a felhasználókhoz;
 - d) a villamosenergia-végfelhasználók villamosenergia-beszerzési költségeinek csökkentése, többek között az elfogyasztott villamos energia egy korlátozott mennyiségére vonatkozóan;
 - e) a villamosenergia-végfelhasználók dekarbonizációs technológiákba, megújuló energiaforrásokba és energiahatékonyságba történő beruházásainak előmozdítása.

11. cikk

A tagállamok közötti megállapodások

(1) Azon esetekben, amikor egy tagállam nettó importfüggősége eléri vagy meghaladja a 100 %-ot, az importáló tagállam és a fő exportáló tagállam 2022. december 1-jéig megállapodást köt a többletbevétel megfelelő felosztásáról. A szolidaritás szellemében minden tagállam köthet ilyen megállapodásokat, amelyek hatálya a 8. cikk szerinti nemzeti válságintézkedésekből származó bevételekre is kiterjedhet, beleértve a villamosenergia-kereskedelmi tevékenységeket is.

(2) A Bizottság segítséget nyújt a tagállamoknak a tárgyalási folyamat során, valamint ösztönzi és elősegíti a bevált gyakorlatok megosztását a tagállamok között.

3. szakasz

Kiskereskedelmi intézkedések

12. cikk

A villamosenergia-árképzésre irányuló állami beavatkozásoknak a kkv-kra való ideiglenes kiterjesztése

Az árképzésbe történő állami beavatkozásra vonatkozó uniós szabályoktól eltérve, a tagállamok állami beavatkozásokat alkalmazhatnak a kkv-k villamosenergia-ellátására vonatkozó árképzésben. Az ilyen állami beavatkozásoknak:

- a) figyelembe kell venniük a kedvezményezettnek az elmúlt öt évben mért éves fogyasztását, és továbbra is ösztönözniük kell a kereslet csökkentését;
- b) meg kell felelniük az (EU) 2019/944 irányelv 5. cikkének (4) és (7) bekezdésében meghatározott feltételeknek;
- c) adott esetben meg kell felelniük az e rendelet 13. cikkében meghatározott feltételeknek.

13. cikk

Átmeneti lehetőség a villamosenergia-árak költség alatti szinten való meghatározására

Az árképzésbe történő állami beavatkozásra vonatkozó uniós szabályoktól eltérve, a villamosenergia-ellátásra vonatkozó árképzésbe történő állami beavatkozásoknak az (EU) 2019/944 irányelv 5. cikkének (6) bekezdése vagy e rendelet 12. cikke alapján történő alkalmazásakor a tagállamok a villamosenergia-ellátásra kivételesen és ideiglenesen megállapíthatnak a költségszint alatti árat, feltéve, hogy a következő feltételek mindegyike teljesül:

- a) az intézkedés a fogyasztás egy korlátozott mennyiségére vonatkozik, és továbbra is ösztönzi a kereslet csökkentését;
- b) a szolgáltatók között nincs megkülönböztetés;
- c) a szolgáltatók ellentételezést kapnak a költségszint alatti áron nyújtott szolgáltatásért; és
- d) valamennyi szolgáltató jogosult arra, hogy a villamosenergia-ellátásra vonatkozóan azonos alapon a költségszint alatti áron nyújtson ajánlatokat.

III. fejezet

A nyerskőolaj-, a földgáz-, a szén- és a finomítói ágazatra vonatkozó intézkedés

14. cikk

Az energia-végfelhasználók támogatása ideiglenes szolidaritási hozzájárulás révén

- (1) A nyerskőolaj-, a földgáz-, a szén- és a finomítói ágazatban tevékenységeket folytató uniós vállalatok és állandó telephelyek által generált többletnyereségre egy kötelező ideiglenes szolidaritási hozzájárulást kell alkalmazni, kivéve, ha a tagállamok már hatályba léptettek ezzel egyenértékű nemzeti intézkedéseket.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a hatályba léptetett egyenértékű nemzeti intézkedések hasonló célokra irányuljanak, mint az e rendelet szerinti ideiglenes szolidaritási hozzájárulás, és ahhoz hasonló szabályok vonatkozzanak rájuk, továbbá hogy a szolidaritási hozzájárulásból a becslések szerint várt bevételekhez hasonló vagy azoknál magasabb bevételeket generáljanak.
- (3) A tagállamok 2022. december 31-ig elfogadják és kihirdetik az (1) bekezdésben említett kötelező ideiglenes szolidaritási hozzájárulást végrehajtó intézkedéseket.

15. cikk

Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás kiszámításának alapja

A nyerskőolaj-, a földgáz-, a szén- és a finomítói ágazatban tevékenységeket folytató uniós vállalatok és állandó telephelyek – köztük azok is, amelyek pusztán adózási okok miatt tagjai valamely konszolidált csoportnak – által fizetendő ideiglenes szolidaritási hozzájárulás kiszámításának alapja a 2022-es és/vagy a 2023-as pénzügyi évben és azok teljes időtartamára vonatkozóan a nemzeti adószabályok szerint meghatározott adóköteles nyereség azon része, amely a 2018. január 1-jén vagy az azt követően kezdődő négy pénzügyi évben meghaladja a nemzeti adójogszabályok szerint meghatározott átlagos adóköteles nyereség 20 %-kal megnövelt összegét. Ha e négy pénzügyi évben az adóköteles nyereség átlaga negatív, az átmeneti szolidaritási hozzájárulás kiszámítása céljából az adóköteles átlagos nyereség nulla.

16. cikk

Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás kiszámításának mértéke

- (1) Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás kiszámítására alkalmazandó mérték a 15. cikkben említett alap legalább 33 %-a.
- (2) Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás a tagállamok nemzeti joga szerint alkalmazandó rendes adókon és illetékeken felül alkalmazandó.

17. cikk

Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek felhasználása

- (1) A tagállamok az ideiglenes szolidaritási hozzájárulásból származó bevételeket arra használják fel, hogy kellő időben eredmények szülessenek a következő célok valamelyikének megvalósulása terén:
- pénzügyi támogatási intézkedések az energia-végfelhasználók és különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások számára a magas energiaárak hatásainak célzott módon történő enyhítése érdekében;
 - pénzügyi támogatási intézkedések, amelyek elősegítik a következőket: az energiafogyasztás csökkentése, így például keresletcsökkentési aukciók vagy pályázati rendszerek révén; az energia-végfelhasználók energiavásárlási költségeinek csökkentése bizonyos fogyasztási mennyiségig; az energia-végfelhasználók megújuló energiaforrásokba történő beruházásainak, strukturális energiahatékonysági beruházásainak vagy más dekarbonizációs technológiákba történő beruházásainak előmozdítása;
 - az energiaigényes iparágakban működő vállalkozásokat támogató pénzügyi támogatási intézkedések, feltéve, hogy azok feltételül szabnak megújuló energiaforrásokba, energiahatékonyságba vagy más dekarbonizációs technológiákba történő beruházásokat;

- d) pénzügyi támogatási intézkedések az energetikai autonómia fejlesztésére, különös tekintettel a REPowerEU tervben és a REPowerEU közös európai fellépésben meghatározott REPowerEU célkitűzésekkel összhangban lévő beruházásokra, így például a határokon átnyúló dimenzióval rendelkező projektekre;
- e) a tagállamok közötti szolidaritás szellemében az ideiglenes szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek egy részét a tagállamok olyan intézkedések közös finanszírozására fordíthatják, amelyek célja az energiaválság káros hatásainak csökkentése, ideértve a foglalkoztatásvédelemre, valamint a munkaerő átképzésére és továbbképzésére irányuló támogatást, vagy az energiahatékonyságba és a megújuló energiába – többek között határokon átnyúló projektekbe –, valamint az (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽¹⁾ 33. cikkében előírt uniós megújulóenergia-finanszírozási mechanizmusba történő beruházások előmozdítása.

(2) Az (1) bekezdésben említett intézkedéseknek egyértelműnek, átláthatónak, arányosnak, megkülönböztetéstől mentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük.

18. cikk

A szolidaritási hozzájárulás ideiglenes jellege

A tagállamok által e rendelettel összhangban alkalmazott szolidaritási hozzájárulásnak ideiglenes jellegűnek kell lennie. Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás csak a 15. cikkben említett pénzügyi évben keletkezett többletnyereségre alkalmazandó.

IV. fejezet

Záró rendelkezések

19. cikk

Nyomon követés és végrehajtás

(1) Minden egyes tagállam illetékes hatósága figyelemmel kíséri a 3–7., a 10., a 12., és a 13. cikkben említett intézkedéseknek az adott tagállam területén történő végrehajtását.

(2) A tagállamok e rendelet hatálybalépését követően a lehető leghamarabb, de 2022. december 1-jéig jelentést tesznek a Bizottságnak az 5. cikk alapján előírt, a keresletcsökkentés elérése érdekében tervezett intézkedésekről és a 11. cikk alapján kötött, tagállamok közötti megállapodásokról.

(3) A tagállamok 2023. január 31-ig, majd 2023. április 30-ig ismét jelentést tesznek a Bizottságnak a következőkről:

- a) a 3. és 4. cikk alapján elért keresletcsökkenés, valamint az 5. cikk szerinti csökkentés elérése érdekében hozott intézkedések;
- b) a 6. cikk alapján keletkezett többletbevételek;
- c) a 10. cikknek megfelelően a magas villamosenergia-árak villamosenergia-végfelhasználókra gyakorolt hatásának enyhítése érdekében alkalmazott, a többletbevételek elosztására vonatkozó intézkedések;
- d) a 12. és 13. cikkben említett, a villamosenergia-ellátásra vonatkozó árképzésbe történő állami beavatkozások.

(4) A tagállamok jelentést tesznek a Bizottságnak:

- a) 2022. december 31-ig a 14. cikk szerinti ideiglenes szolidaritási hozzájárulás bevezetéséről, beleértve, hogy mely pénzügyi év(ek)től fogják azt alkalmazni;

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1999 rendelete (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 328., 2018.12.21., 1. o.).

- b) a nemzeti jogi keret bármely későbbi módosításáról a nemzeti hivatalos közlönyben való kihirdetés napjától számított egy hónapon belül;
- c) a bevételek 17. cikk szerinti felhasználásáról az azon naptól számított egy hónapon belül, amelyen a tagállamok a nemzeti joggal összhangban beszédtek a bevételeket;
- d) 2022. december 31-ig a 14. cikkben említett, hatályba léptetett egyenértékű nemzeti intézkedésekről. A tagállamok értékelést adnak az említett hatályba léptetett egyenértékű nemzeti intézkedések által generált bevételek összegéről és e bevételek felhasználásáról a tagállamok által e bevételek nemzeti jog szerint történő beszédésének napjától számított egy hónapon belül.

20. cikk

Felülvizsgálat

(1) A Bizottság 2023. április 30-ig elvégzi a II. fejezet felülvizsgálatát, figyelembe véve a villamosenergia-ellátás és a villamosenergia-árak általános helyzetét az Unióban, és a felülvizsgálat főbb megállapításairól jelentést nyújt be a Tanácsnak. E jelentés alapján a Bizottság – abban az esetben, ha a gazdasági körülmények vagy az uniós és tagállami villamosenergia-piacok működése ezt indokolják – javasolhatja e rendelet alkalmazási időszakának meghosszabbítását, a 6. cikk (1) bekezdésében foglalt, a piaci bevételekre vonatkozó plafon szintjének és a villamosenergia-termelés 7. cikk (1) bekezdésében említett azon forrásainak módosítását, amelyekre a plafon alkalmazandó, vagy a II. fejezet egyéb módon történő módosítását.

(2) A Bizottság 2023. október 15-ig, majd 2024. október 15-ig ismét elvégzi a III. fejezet felülvizsgálatát, a fossziliztűzelőanyag-ágazat általános helyzetét és a keletkezett többletnyereséget figyelembe véve, és a felülvizsgálat főbb megállapításairól jelentést nyújt be a Tanácsnak.

21. cikk

Eltérések

(1) A 4-7. cikk nem alkalmazandó az EUMSZ 349. cikkének értelmében vett legkülső régiókra, amelyek nem kapcsolhatók össze az uniós villamosenergia-piaccal.

(2) A tagállamok dönthetnek úgy, hogy nem alkalmazzák a 4-7. cikket a kis, szigetüzemben működő rendszerekben vagy kis összekapcsolt rendszerekben előállított villamos energia esetében.

(3) A 4-7. cikk alkalmazása Ciprus és Málta tekintetében nem kötelező. Amennyiben Ciprus úgy dönt, hogy alkalmazza a 4-7. cikket, a 6. cikk (1) bekezdése nem alkalmazandó a nyerskőolaj-termékekből előállított villamos energiára.

22. cikk

Hatálybalépés és alkalmazás

(1) Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) A többletbevételek 10. cikkel összhangban történő elosztásának biztosítására és az ideiglenes szolidaritási hozzájárulásból származó bevételeknek a 17. cikkel összhangban történő felhasználására vonatkozó kötelezettség sérelme nélkül, valamint a 20. cikk (2) bekezdésében említett jelentéstételi kötelezettség sérelme nélkül, ez a rendelet 2023. december 31-ig alkalmazandó, a következő feltételek mellett:

- (a) a 4. cikket 2022. december 1-jétől 2023. március 31-ig kell alkalmazni;
- (b) az 5. és a 10. cikket 2022. december 1-jétől kell alkalmazni;

- (c) a 6., a 7. és a 8. cikket 2022. december 1-jétől 2023. június 30-ig kell alkalmazni;
- (d) a 20. cikk (2) bekezdését 2024. október 15-ig kell alkalmazni.

Ez a rendelet a Szerződéseknek megfelelően teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó a tagállamokban.

Kelt Brüsszelben, 2022. október 6-án.

a Tanács részéről
az elnök
M. BEK
